

2.3.2026

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Sanna Pekkarinen
stv@eduskunta.fi

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2025-018254 T 03 00 00

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungilta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi. Lausunnon määräaika on 2.3.2026. Lausunnon antaa Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala esittää pyydettyinä lausuntonaan seuraavaa:

Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunta

Esitetyillä lakimuutoksilla nähdään olevan toivottua vaikutusta siihen, että lastensuojelun keinoin olisi parempi mahdollisuus vaikuttaa vakavasti rikoksilla ja päihteillä oireilevien nuorten tilanteisiin ja sitä kautta torjua myös nuorisorikollisuutta ja jengiytymistä laajemmin. Erityisesti seuraavilla toimilla arvioidaan olevan suotuisa vaikutus tämän kohde-ryhmän kanssa työskentelyyn:

- LSL 63 §:n mukainen yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös suhteessa henkilöihin, joiden henkilöllisyyttä ei kyetä yksilöimään
- Puhelinpaikannuksen kynnyksen madaltaminen
- Yksityisten lastensuojelulaitosten mahdollisuus pyytää virka-apua laitoksesta luvattomasti poistuneen lapsen kiinniottamiseen ja kuljettamiseen
- Erityisen huolenpidon jakson keston pidentäminen

2.3.2026

- Kuntouttavan suljetun laitospalvelun järjestäminen

Kasvatuksellisten rajojen asettaminen

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää erittäin tärkeänä ja kannatettavana, että asiasta säädetään lain tasolla. Säätelä parantaa sijoitettujen lasten yhdenvertaisuutta suhteessa sijoittamattomiin lapsiin ja heidän oikeuttaan kokea normaalia perhe-elämää. Säätelä myös parantaa sijoitettujen lasten mahdollisuuksia tulla sijoitetuksi lastensuojelulain tarkoittamalla tavalla ensisijaisesti perhehoitoon.

Sijoitetun lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun, 4 a §

Esityksessä todetaan, että: ”lapsen tasapainoisen kehityksen ja erityisen suojelun toteuttamiseksi lapselle voidaan asettaa rajoja, vaikka lapsi olisi rajoista eri mieltä. Lapsen tarvitsemien rajojen turvaamiseksi lapsen fyysiseen koskemattomuuteen voidaan puuttua, jos se on välttämätöntä. Hoito, kasvatusta, valvonta ja huolenpito eivät saa olla lasta alistavia tai muulla tavoin hänen ihmisarvoaan loukkaavia. Lapsen hoito, kasvatusta, valvonta tai huolenpito ei saa sisältää 11 luvussa tarkoitettuja rajoituksia. Rajoitusten käytön edellytyksistä ja päätöksentekovelvollisuudesta säädetään erikseen 11 luvussa.”

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että kyseinen lainkohta on tulkinnanvarainen ja sitä tulisi selkeyttää kasvatuksellisten rajojen asettamisen osalta. Perusteluissa on mainittu, missä tilanteissa kasvatuksellisten rajojen asettaminen voisi olla sallittua, mutta tämä ei ilmene itse lainkohdasta.

Varsinkin perhehoidossa toteutettavan sijaishuollon osalta tulisi selkeämmin määritellä, että lapselle voi asettaa kasvatuksellisia rajoja, kuten normaaliin perhe-elämään kuuluu.

Aineiden ja esineiden poisottaminen, 4 b-c §

Esityksen mukaan perhehoitajan on ilmoitettava viivytyksettä aineiden ja esineiden poisottamisesta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle tai muulle hyvinvointialueen toimivaltaiselle sosiaalihuollon viranhaltijalle, joka tekee asiasta jälkikäteen muutoksenhakukelpoisen päätöksen. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ei kannata päätöksentekoa ehdotetulla tavalla, jossa viranhaltijan tulisi virkavastuulla tehdä muutoksenhakukelpoinen päätös toisen henkilön tekemästä ja jo toteutetusta ratkaisusta.

2.3.2026

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että 4 b §:ssä tarkoitettujen aineiden ja esineiden poisottamisen tulisi olla toteutettavissa osana 4 a §:n mukaista lapsen hoidon ja turvallisuuden kannalta välttämättömien rajojen asettamista. Ilmoitus lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle tulisi tällöin tehdä viipymättä, jotta sosiaalityöntekijä voi arvioida ratkaisua lapsikohtaisen valvonnan näkökulmasta ja tarvittaessa antaa perhehoitajalle ohjausta tulevien tilanteiden varalle. Jälkikäteistä päätöksentekoa toisen henkilön tekemistä ratkaisuista ei tulisi edellyttää.

Uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustaminen, 49 a-49 e §

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustaminen on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista. Lastensuojelun asiakkaana on pieni ryhmä väkivaltaisesti käyttäytyviä ja/tai rikoksia tekeviä lapsia, jotka ovat vakavasti vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle. Nykyinen palvelujärjestelmä ja säätely ei kykene suojelemaan ja pitkäkestoisesti sekä suunnitelmallisesti moniammatillisesti kuntouttamaan tätä pientä nuorten ryhmää.

Esityksen mukaan kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun voidaan tehdä sijoituspäätös toistaiseksi, mutta 71 §:n mukaiset erityisiä rajoituksia koskevat päätökset tehtäisiin korkeintaan vuodeksi. Esityksessä ei ole käytetty käsitettä "enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan", jota on käytetty esimerkiksi 63 §:ssä yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöksen osalta. Epäselväksi jää, miten kuntouttavaa suljettua laitospalvelua voidaan toteuttaa, kun liikkumisvapauden rajoittamista koskeva päätös päättyy. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että pykälään tulisi tämän vuoksi lisätä "kerrallaan" sana.

Mikäli kuntouttavasta suljetusta laitospalvelusta ja liikkumisvapauden rajoittamisesta tehdään kaksi erillistä päätöstä, saattaa se aiheuttaa haasteita käytännön soveltamisen kannalta. Epäselväksi jää esimerkiksi se, mitä tapahtuu tilanteessa, jossa lapsi on sijoitettu kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun, mutta asianomaisen muutoksenhaku 71 §:n mukaisesta päätöksestä menestyy hallinto-oikeudessa. Sosiaalityöntekijällä on jatkuva velvoite arvioida 71 §:n mukaisten erityisten rajoitusten välttämättömyyttä, mutta ongelmaksi muodostuu, voidaanko tosiasiallisesti arvioida erikseen sijaishuollon tarvetta kuntouttavassa suljetussa laitospalvelussa ja liikkumisvapauden rajoittamisen välttämättö-

2.3.2026

myyttä. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että päätöksenteko kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun sijoittamisesta ja rajoitustoimenpiteistä tulisi yhdistää samaan päätökseen, koska toimenpano erikseen ei ole käytännössä mahdollista.

Kuntouttavan suljetun laitospalvelun kaltainen palvelu, jossa rajoitetaan hyvin laajasti lapsen perusoikeuksia, on perusteltu vain, mikäli palvelussa on riittävä mahdollisuus moniammatilliseen kuntoutumiseen. Erityisen keskeinen on terveydenhuollon rooli. Käytännön kokemuksen perusteella kohderyhmässä on runsaasti nuoria, jotka eivät kykene hyötymään nykyisen mielenterveys- ja päihdepalvelujärjestelmän poliklinikkakeskeisistä palveluista. Kohderyhmän nuoret hyötyvät heidän tarpeisiinsa räätälöidyistä ja luokse tuoduista terveyspalveluista. Esityksen mukaan lastensuojelulain 16 b §:ssä ja terveydenhuoltolain 69 §:ssä tullaan velvoittamaan, että palvelut yhteensovitetään tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää tätä lainkohtaa tulkinnanvaraisena. Esimerkiksi kuntouttavan suljetun laitospalvelun yhteydessä tulisi selkeämmin säätää terveydenhuollolle velvoite toteuttaa hoitoa tarvittaessa myös jalkautumalla suljettuun yksikköön. Erityisen keskeistä tämä on Uudellamaalla, jossa erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun järjestämisvelvoite on eri organisaatioilla.

Kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun liittyvät oikeusturvakysymykset

Kuntouttava suljettu laitospalvelu tasapainoilee yksilön perusoikeuksien ja niiden laajamittaisen rajoittamisen välillä. Tämä haastaa niin palveluntuottajaa kuin sosiaalityötä lasten oikeuksien näkökulmasta.

Asianosaisten oikeusturva kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana on verrattain heikko. Erittäin vakavasti perusoikeuksiin puuttuvasta toimenpiteestä tullaan esityksen mukaan tekemään hyvin pitkäkestoinen päätös tai useita päätöksiä, jos päätökset tehdään erikseen sekä sijaishuoltoon sijoittamisesta että erityisistä rajoituksista. Asianosaiset saavat muutoksenhakukelpoiset päätökset kuitenkin ainoastaan sijaishuoltoon sijoittamisen yhteydessä. Esityksessä ei oteta kantaa sitten, miten lapsi tai asianosaiset saisivat mahdollisuuden saattaa kuntouttavan suljetun laitospalvelun jatkumisen tarve tuomioistuimen tarkasteltavaksi myös sijoituksen aikana. Katsomme, että vuoden aikana lapsella voi tapahtua sellaista kuntoutumista, jonka perusteella hänellä ainakin pitäisi olla oikeus ja mahdollisuus hakea kuntouttavan suljetun laitospalvelun

2.3.2026

lopettamista. Tämä on eri asia kuin hakea huostassapidon lopettamista tai sijaishuoltopaikan muutosta.

Alle 12-vuotiaiden tilanteissa on aina varmistettava lastensuojeluun nähden ensisijaisten palveluiden kuten lastenpsykiatrisen hoidon riittävä saatavuus.

Voimankäyttöoikeuden tuominen lastensuojeluun

Hallituksen esityksessä esitetään voimankäyttöoikeuden tuomista tietyissä tilanteissa lastensuojelun toimivaltaan. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että voimakeinojen käytön tuominen osaksi lastensuojelun toimintaa ei ole kannatettavaa.

Lastensuojelun perustehtävä on vastata lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta. Voimakeinojen siirto lastensuojeluun hämärtää lastensuojelun perustehtävää niin ammattilaisten kuin asiakkaidenkin näkökulmasta. Lastensuojelun perustehtävä tulee jatkossakin selkeästi erottaa esimerkiksi poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen tehtävistä.

Lastensuojelun sosiaalityön ja laitoksen hoito- ja kasvatustyötä tekevällä henkilöstöllä on pääosin sosiaalihuollon koulutus, joka ei anna valmiuksia voimakeinojen käyttöön. Valtaosalla sosiaalityöntekijöistä tai hoito- ja kasvatustyötä tekevistä henkilöstöstä ei ole välttämättä intressiä opetella voimakeinojen käyttöä eikä myöskään riittäviä fyysisiä ominaisuuksia voimakeinojen käyttämiseen, vaan heidän työtään ohjaavat muut lapsilähtoisemmät toimintaperiaatteet. Valvontavastuun näkökulmasta on mahdotonta varmistaa, että työvuoroissa olisi aina työntekijöitä, joilla on voimakeinojen käyttöön tarvittava osaaminen sekä fyysiset ominaisuudet. Merkittäviä riskejä liittyy myös voimakeinojen käytön liioittelemiseen.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että jatkossakin olisi välttämätöntä turvata poliisin virka-apu erityisesti kiinniottilanteissa. Lastensuojelun toimijalla tulee olla oikeus saada virka-apua, jos kokonaistilanteen perusteella arvioidaan, että virka-avun perusteena oleva toimenpide voi estyä. Katsomme, että poliisin tulisi antaa virka-apua lastensuojelun toimijan etukäteisarvion perusteella, eikä vasta sen jälkeen, kun kiinniottoa on ensin yritetty toteuttaa.

Esityksen 69 b § mahdollistaa lapsen kiinnioton lastensuojelulaitokseen palauttamiseksi. Katsomme, ettei sosiaalihuollon viranhaltijoilla (sosiaalityöntekijöillä) tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuulu-

2.3.2026

villa henkilöillä tulisi missään tilanteessa olla kiinniotto-oikeutta julkisilla paikoilla. Kiinniotto julkisella paikalla saattaa aiheuttaa vakavaa vaaraa lapselle, työntekijälle ja ulkopuolisille henkilöille. Vaikka valikoidut sosiaalihuollon ammattilaiset kävisivät perusteellisia täydennyskoulutuksia ja vahvistaisivat osaamistaan lapsen fyysiseen rajaamiseen, eivät he kykene arvioimaan riskejä ulkopuolisille henkilöille tai pysty varmistamaan ulkopuolisten henkilöiden turvallisuutta. Sosiaalihuollon ammattilaisilla ei ole myöskään kiinnioton apuna mitään välineitä, joiden avulla pystyisi turvaamaan itseään tai muita henkilöitä. Luvattomasti poissa olleen lapsen kohdalla sosiaalihuollon viranhaltija tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö ei voi tietää lapsen mahdollisen päihtymistilan, mukana liikkuvien henkilöiden aikeiden tai mukana kulkevien esineiden ja aseiden vaikutusta kiinniottotilanteeseen. Sosiaalihuollon viranhaltijan tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön toteuttamaan kiinniottoon julkisella paikalla sisältyy myös riski lastensuojelun asiakkuuden paljastumisesta ulkopuolisille.

Kiinniotto-oikeuden laajentaminen tällä tavalla on myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta hyvin poikkeuksellinen ratkaisu. Kansalaisten perusturvallisuutta vahvistaa se, että toisen henkilön fyysisen koskemattomuuden rikkominen julkisella paikalla on sallittua ainoastaan siihen koulutettujen, virkapukuisten henkilöiden toimesta. Sosiaalihuollon viranhaltijat tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvat henkilöt, jotka siviiliasuissa käyttävät fyysisiä voimakeinoja lapsen tai nuoren kiinniottamiseen ja kuljetusvälineeseen siirtämiseen julkisella paikalla, voi aiheuttaa pelkoa ja turvattomuutta ulkopuolisissa henkilöissä. Salassapitosäännösten vuoksi tehtävää hoitavat henkilöt eivät voi paljastaa hoitavansa lastensuojelun tehtävää. Tieto lastensuojelun asiakkuudesta on salassa pidettävä, eikä tehtävän luonteesta voida kertoa tilanteesta hämmentyneille sivullisille henkilöille.

Kiinnipitäminen lapsen luvatta lastensuojelulaitoksesta poistumisen estämiseksi, 68 a §

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kannattaa ehdotusta. Laitoksesta luvatta poistuvan lapsen tilanteessa laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä on hyvä käsitys lapsen mielentilasta, mahdollisesta päihtymyksestä ja mukana olevista tavaroista, eikä mahdollisesta kiinnipitotilanteesta aiheudu vaaraa ulkopuolisille.

2.3.2026

Lapsen kiinniotto, asuntoon pääseminen, 69 b §

Esityksen mukaan laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalle henkilöllä ja toimivaltaisella sosiaalihuollon viranhaltijalla olisi oikeus päästä asuntoon tai muuhun olinpaikkaan, jos asuntoon tai muuhun olinpaikkaan pääsy on lapsen terveyden tai kehityksen suojelemiseksi taikka turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi välttämätöntä. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää esitystä haasteellisena. Asunnon omistajasta/haltijasta on kiinni, kenet hän päästää sisälle, ellei poliisi ole mukana antamassa virka-apua asuntoon pääsemiseksi. Työturvallisuuden kannalta voi muodostua vakavia tilanteita, jos laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai sosiaalihuollon viranhaltija huomaa vasta asunnossa sisällä ollessaan, ettei siellä ole turvallista olla. Käytännössä ongelmaksi muodostuu se, kuinka paljon laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai sosiaalihuollon viranhaltija voi luottaa asunnon omistajiin/haltijoihin ennen kuin kutsuu poliisin paikalle vai antaako poliisi virka-apua myös tilanteissa, joissa laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö tai sosiaalihuollon viranhaltija toteaa, ettei tunne asunnon omistajaa/haltijaa, eikä tiedä, mitkä olosuhteet asunnossa on. Epäselväksi jää, voisiko tietämättömyys asunnon olosuhteista jo muodostaa sellaisen työturvallisuusriskin, että poliisin virka-avulle olisi riittävät perusteet.

Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen, 69 d §

Esityksessä todetaan, että lapsen etsinnän ja palauttamisen saa toteuttaa vain toimivaltainen sosiaalihuollon viranhaltija. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että käytännön tasolla ei ole mahdollista, että sosiaalityöntekijä ottaisi lapsen kiinni. Sääteilyä tulisi tarkentaa siten, että 69 e §:n mukaista poliisin virka-apua saadaan lastensuojelulaitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottoamisessa ja kuljettamisessa.

Esityksessä mainittu ei estä perhehoitajaa etsimästä lasta, mutta toimivalta tässä asiassa on ainoastaan sosiaalihuollon viranhaltijalla. Esitystä tulisi muuttaa siten, että lasta hoitaneen ja kasvattaneen perhehoitajan tulisi olla ensisijainen henkilö, joka velvoitetaan lapsen etsimiseen ja kotiin hakemiseen, kuten vanhemmat yleisesti tekevät. Perhehoitajan tulisi ilmoittaa asiasta sosiaalitoimeen ja pyytää viranomaisista tarvittaessa virka-apua, mutta ensisijaisesti hänen pitäisi paikallisesti ja välittömästi ryhtyä etsimään lasta.

2.3.2026

Lastensuojelun suhde rikosoikeusjärjestelmään, rikosprosessiin ja rangaistustäytäntöönpanoon

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala katsoo, että lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävät tulee jatkosakin pitää erillään. Rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa ei tule siirtää lastensuojelulaitosten tehtäväksi. Sen sijaan lastensuojelun ja Rikosseuraamuslaitoksen tiivis asiakaskohtainen yhteistyö olisi tärkeä tavoite ja esimerkiksi lastensuojelun asiakassuunnitelman ja rangaistusajan suunnitelmien yhdistäminen voisi olla hyödyllistä lapsen edun kannalta.

Lisätiedot

Aule Lille, lastensuojelun sosiaalityön päällikkö
puhelin: 09 310 43645, aule.lille@hel.fi

Liitteet

- 1 Hallituksen esitys HE 149/2025 vp
- 2 Kuulemis- ja lausuntopyyntö 24.2.2026
- 3 Helsingin kaupunki Aule Lille sote-valiokunnan kuuleminen 3.3.2026

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

2.3.2026

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6